

188.

На основу члана 32. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС " бр. 129/07 и 83/14- др.закон, 101/16- др.закон и 47/18) и члана 37. Статута Општине Лапово („Службени гласник Општине Лапово“, бр. 2/19), Скупштина Општине Лапово, на седници одржаној дана 29.11.2019. године, донела је

О Д Л У К У
О УСВАЈАЊУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ ОПШТИНЕ ЛАПОВО
ЗА ПЕРИОД ОД 2020. ДО 2025. ГОДИНЕ

Члан 1.

Усваја се Стратегија развоја пољопривреде општине Лапово за период од 2020. до 2025. године.

Члан 2.

Текст Стратегије развоја пољопривреде општине Лапово за период од 2020. до 2025. године чини саставни део ове Одлуке.

Члан 3.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику општине Лапово“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ЛАПОВО
Број:020-239/19-I-04

ПРЕДСЕДНИК

Небојша Милетић, ср.

189.

ОПШТИНА ЛАПОВО

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ ОПШТИНЕ ЛАПОВО 2020-2025

Септембар, 2019, Лапово

САДРЖАЈ

Општи подаци	4
УВОД	5
1.ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ	6
2.МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ	7
3.ПРИНЦИПИ ИЗРАДЕ	7
4.МИСИЈА	8
5.ВИЗИЈА	9
6.ЦИЉЕВИ	9
7. ГЕОГРАФСКИ И ГЕОСТРАТЕШКИ ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ ЛАПОВО	10
7.1.Географско-демографске карактеристике општине	10
7.2. Рељеф	11
7.3. Планине	12
7.4. Воде	12
7.5. Клима	13
7.6. Геостратешки положај	15
7.7. Природне карактеристике	16
7.8. Шуме	16
7.9. Животна средина	17
7.10. Стање ваздуха	17
7.11.Стање вода	18
7.12. Стање земљишта	18
7.13. Управљање отпадом	19
8.АНАЛИЗА СТАЊА ПОЉОПРИВРЕДЕ У ЛАПОВУ	20
8.1.Ресурси - Пољопривредна површина	20
8.2.Пољопривредна газдинства	21
8.3.Пољопривредно становништво	22
8.4.Пољопривредна производња - Ратарство	22
8.5.Производња пшенице	23
8.6.Производња кукуруза	24
8.7.Производња крмног биља	24
8.8.Програм производње кукуруза и крмног биља	25
8.9.Повртарство	26

8.10.Стратегија развоја воћарства и виноградарства	28
8.11.Воћарство	29
8.12.Виноградарство	31
8.13.Сточарство - Стратегија	32
8.14. Робне фарме у сточарству	33
9. АЛТЕРНАТИВНЕ И ДРУГЕ ГРАНЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ	34
10.ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА (БИЉНА И СТОЧАРСКА) И СТАНДАРДИЗАЦИЈА АУТОХТНИХ ПРОИЗВОДА СА ГЕОГРАФСКИМ ПОРЕКЛОМ	35
11.SWOT АНАЛИЗА – ПОЉОПРИВРЕДЕ ЛАПОВА	35
12.СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЛАПОВО 2017-2021	37
13.ПЛАН РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ	39
14.ПРОГРАМИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ	41
15.ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	43

Општи подаци

Општина:	Лапово
Адреса:	Његошева 18, 34220 Лапово, Република Србија
Број телефона - централа:	+381 34 853 159
Број факса - централа:	+381 34 853 105
ПИБ:	101888526
Матични број:	7713754
Е-mail:	office@lapovo .rs
Интернет адреса:	www.lapovo.rs
Врста документа:	Стратегија развоја пољопривреде општине Лапово
Време израде документа:	2019
Површина општине:	55 km ²
Становништво:	7143
Регистарска ознака:	КГ
Регион:	Шумадија и западна Србија
Округ:	Шумадија

УВОД

Пољопривреда је привредна делатност која обухвата биљну и сточарску производњу и с њима повезане услужне делатности. Две основне гране пољопривреде су земљорадња и сточарство. Заједно са шумарством, ловом и риболовом спада у примарни сектор привреде.

Под пољопривредном производњом се подразумева процес производње биљних и сточарских производа, узгајање риба, пчела, гајење печурака, пужева, производња зачинског и лековитог биља и др. која се обавља на пољопривредном земљишту.

У пољопривредна земљишта, тј. она земљишта која у складу са својим природним и економским условима могу да се користе за пољопривредну производњу, спадају њиве, воћњаци, виногради, рибњаци, пашњаци и др.

Када је реч о пољопривредним производима обично се деле на примарне производе и производе првог степена прераде (производе примарне прераде)

На пољопривреду је могуће гледати као на издржавање земљорадњом, односно производњу тек довољно хране да се задовоље потребе земљорадника/пољопривредника и његове породице.

Исто тако, могуће је посматрати је као комерцијалну пољопривреду, преовлађујући вид исте код „развијених“ народа, у сталном порасту и другде, а која се састоји у стицању новчане добити обрађивањем земље у сврху приноса летине, комерцијални узгој домаћих животиња (газдинство), или и једно и друго.

Овај документ носи назив Стратегија развоја пољопривреде општине Лапово за период 2020-2025. Стратегија има три целине. Први део се односи на сам поступак креирања стратегије, методологију, мисију, визију и циљеве.

Други део подразумева целокупну анализу стања општине Лапово у погледу природних карактеристика, географског положаја, као и свих осталих чинилаца, који су од велике важности за развој пољопривреде у општини Лапово.

Трећи део чини СВОТ анализа пољопривреде општине Лапово, заједно са предлозима конкретних мера које је потребно спровести, како би се обезбедио одређени помак у развоју пољопривреде.

1. ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија развоја пољопривреде општине Лапово, представља одраз локалне политике руралног развоја, основни стратешки документ у дефинисању мера за реализацију политике подршке руралном развоју, основни документ Општини и пољопривредним субјектима на територији Општине приликом конкурисања за фондове Европске уније (ЕУ) и друге фондове и програме и сл.

Стратегија је усклађена са националном политиком пољопривредног и руралног развоја и политиком руралног развоја Европске уније.

Стратегија има задатак да буде основни водич који ће усмеравати акције и напоре свих носилаца руралног развоја на територији општине. Истовремено, она мора бити уклопљена у могућности финансијских, материјалних и људских ресурса, усклађена са политиком руралног развоја Општине, Републике, политиком руралног развоја ЕУ и сл.

Значај оваквог стратешког документа, између осталог, огледа се у следећем:

- **Даје одговор** како природне претпоставке, добар географски положај и друге предности општине преточити у високо продуктивну и конкурентну пољопривредну производњу, а за добро свих становника Општине (акивних пољопривредника, некомерцијалних пољопривредних газдинстава, предузетника и других);
- **Представља слику будућности руралне економије** општине, како би она требало да изгледа, где би се требало улагати, у ком правцу би се рурална економија требало развијати и сл. Генерално, основни правци руралног развоја би требало да буду, пре свега, усмерени на стварање продуктивне пољопривредне производње, високе конкурентности на домаћем и страном тржишту, производње која је специјализована и фокусирана на захтеве тржишта.

Доношењем *Стратегије* остварују се бројни циљеви на нивоу Општине и самих пољопривредних произвођача у области руралног развоја:

- Општина и пољопривредни субјекти добијају основ (право) за конкурисање ка финансијским средствима буџета Републике, ЕУ (IPARD II) и других програма (Немачка организација за међународну сарадњу - GIZ, Светска банка), а за потребе реализације различитих пројеката у области одрживог руралног развоја. Примера ради, расположивим средствима из IPARD II фондова (Инструмент за претприступну помоћ руралном развоју), Општина и/или произвођачи (пољопривредници, предузетници, предузећа) неће моћи приступити уколико општина нема стратешки документ руралног развоја на својој територији; Стратегија даје основу за развој међуопштинске сарадње и јавно-приватних партнерских односа у области руралног развоја;
- Тежи се успостављању равнотеже/баланса између економских интереса (економске исплативости пољопривреде, високе продуктивности, конкурентности, високе зараде пољопривредника и предузетника) и потреба

заштите животне средине и социјалне заштите становништва које живи у руралним подручјима.

2. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ

Изrada Стратегије захтева комплексан приступ и истраживање, што се може обезбедити само тимским радом интердисциплинарног састава. Ток израде Стратегије одвијао се у више фаза, почев од организационих припрема, дефинисања задатака, успостављања одговарајуће сарадње на терену, усклађивања методолошких поступака и одређивања носилаца активности.

Затим је следила фаза прикупљања и сређивања информационе основе у непосредној сарадњи са званичном статистиком, представницима локалне управе, анкетање развојно оријентисаних газдинстава, привредних субјеката, сагледавање стратешких докумената локалне самоуправе и документа вишег ранга. На основу претходног, добијена је основа за детаљну анализу потенцијала и услова развоја руралног развоја у Општини.

У методологији израде Стратегије, примењена је између осталог, *SWOT анализа* као аналитичка техника која на систематској основи омогућава упоређивање снага и слабости са шансама и претњама у окружењу и представља оквир за спровођење стратешког планирања.

3. ПРИНЦИПИ ИЗРАДЕ

Принцип - партнерство. Један од основних принципа на којима треба да се заснива израда стратешког документа одрживог дугорочног развоја ЈЛС (на пример, стратегија одрживог социо економског развоја или руралног развоја и сл.) јесте *принцип партнерства* у њеном формулисању и имплементацији. То значи да би сви релевантни актери, као што су представници локалне самоуправе, њених структура, представници реалног сектора (предузећа, предузетници, породична пољопривредна газдинства), јавног сектора, цивилног сектора (пословна удружења, невладине организације), као и сви други актери - требало да буду укључени у процес креирања и формулисања таквог стратешког документа.

На принципу партнерства одређене су радне групе за различите секторе које су узеле учешћа у оцени елемената анализе стања, као и оцени перспектива руралног развоја општине за наредни период. Сходно овом, може се рећи да је *Стратегија* документ заснован на општем консензусу о жељеним достигнућима руралног развоја Општине, из којег јасно произилазе обавезе, не само за општину и њене органе, него и за све субјекте унутар ове локалне самоуправе

Принцип - усклађеност са стратешким документима. Стратегија усклађена је са следећим стратешким документима:

- Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2020. година (Службени гласник Републике Србије број 85/14);
- Правилник о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја у обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике руралног развоја („Службени гласник РС“, број 23/15), као и „Приручник за програмирање буџетске подршке пољопривреди и руралном развоју у јединицама локалне самоуправе“ (Н. Боданов, А. Богуновић, 2015);
- Законодавна документа у Републици Србији која се односе на улагања, порески систем, систем запошљавања, финансирања руралног развоја и сл.;
- Стратегијом одрживог развоја општине Лапово 2017-2021

Стратегија представља својеврстан спој обавеза свих учесника у процесу њеног доношења, а у правцу њене имплементације, праћења и контроле процеса реализације.

4. МИСИЈА

Основна мисија овог документа је дефинисање и предлог Стратегије развоја пољопривреде на подручју општине Лапово до 2025. године.

Утврђивању предлога претходила је свеобухватна анализа услова и ограничења за развој пољопривреде, која је урађена применом савремених метода. Она представља основу за одређивање циљева Стратегије, на основу којих се дефинишу програми и пројекти, као и услови за њихову имплементацију, односно имплементацију Стратегије у целини.

Мисија општине састоји се у:

- а) унапређењу и развоју основних функција инфраструктуре, које су неопходан услов не само за развој пољопривреде већ и за развој привреде у целини и квалитетнији живот људи у овом крају;
- б) материјалном (новчаном) подстицају реализације усвојених стратешких програма и пројеката.

У складу са основним поимањима мисије, Стратегија треба да буде:

- а) **компатибилна са окружењем**, због тога што су препознати и уважени захтеви и могућности тржишта (унутрашњег, окружења и светског), економска политика државе Србије, као и конкурентна способност у односу на пољопривредну производњу земаља у окружењу;
- б) **реална**, јер одговара расположивим условима и природи посла у овој делатности;
- в) **динстиктивна**, због тога што има препознатљив имиџ

г) **подобна**, за формулисање циљева и програма, као и неопходних мера за њихово реализовање;

д) **инспиративна**, јер инспирише пољопривреднике и предузетнике да реализују предложене програме и пројекте, и апелује на остале учеснике у њеној имплементацији (посебно надлежне органе општине и Републике) да испуне своје обавезе у стварању неопходних услова за реализацију ове Стратегије.

5. ВИЗИЈА

Визија у својој суштини у овом документу значи виђење стања пољопривреде на овом подручју на крају временског периода за који се усваја Стратегија.

- Развијена пољопривреда и прерада пољопривредних производа у складу са расположивим ресурсима, одрживим развојем, компаративним предностима подручја и европским стандардима квалитета, у којима произвођачи, односно предузетници и радници остварују зараду (доходак и профит) која их економски мотивише да се баве овим делатностима;
- Савремено опремљене и уређене робне фарме у сточарству са мини погонима или занатским радионицама за прераду меса и млека, као и плантаже воћа и винограда;
- Више палета прехранбених производа (специјалитета овог краја) са заштићеним географским пореклом и оригиналним брендovima који задовољавају захтеве најпробирљивијих потрошача из најразвијенијих земаља света;
- Мотивисана локална заједница (општина), јер се реализацијом Стратегије покрећу и друге привредне делатности и повећава доходак (укупно и по становнику).

6. ЦИЉЕВИ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија има три основна циља:

- (1) Повећање обима и економских резултата у пољопривредној производњи и преради пољопривредних производа;
- (2) Доминирајућу натуралну пољопривредну производњу претежним делом трансформисати у робну;
- (3) Ублажити негативне демографске тенденције у руралним деловима општине.

Посебни циљеви

Састоје се у:

1) Дефинисању праваца развоја, програма и пројеката у:

- (1) сточарској производњи,
- (2) биљној производњи,

(3) алтернативним и другим гранама пољопривреде,

(4) преради пољопривредних производа;

2) Дефинисању услова за реализацију Стратегије.

7. ГЕОГРАФСКИ И ГЕОСТРАТЕШКИ ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ ЛАПОВО

7.1. Географско-демографске карактеристике општине

Општина Лапово налази се у централном делу Републике Србије, у северозападном делу Шумадијског округа коме административно припада. Са укупном површином од 5.522 хектара, чини 2,3% укупне површине Шумадијског округа, представљајући, по величини, његову најмању општину. Целокупна дужина границе општине износи 40 км. Сама општина окружена је са јужне стране општином Баточина, источне, општином Свилајнац, северне, општином Велика Плана, док се са западне стране граничи са општином Рача. У састав општине Лапово улазе свега два насеља: варошица Лапово и истоимено село.

Прецизније, општина Лапово се налази између 44°08'45" и 44°13'30" северне географске ширине и 21°01'20" и 21°09'30" источне географске дужине (по Гриничу). Удаљена је од Београда 106 км, од Крагујевца 31 км, док је удаљеност од Ниша 129 км.

На територији општине Лапово, по последњем званичном попису, спроведеном 2014. године живи 7550. становника или 2,6% целокупне популације Шумадијског округа. По овом параметру (броју становника), чини најмању општину поменутог округа. Просечна густина насељености износи 137 становника по км² - после града Крагујевца највећа је у Шумадијском округу.

Општина Лапово се налази на 107м надморске висине и лежи у средишњем делу тока Велике Мораве, између њених притока, река Раче и Лепенице, на прелазу алувијалне равни ове реке у ниско побрђе крајњих изданака планине Рудник.

Први писани трагови о Лапову потичу из 12. века у којима се насеље помиње под именом Шавче. Међутим, овај податак није довољно поуздан. Знатно су поузданији подаци из доба након Косовског боја у којима се насеље помиње под називом Хлапова Пољана. Средином 19. века насеље добија данашње име Лапово.

7.2. Рељеф

За морфоструктуру општине Лапово од значаја је радијално раседна тектоника. Регионални, продужени, покривени багрдански расед меридијанског правца, који се пружа западним ободом алувијалне равни Велике Мораве, пролази кроз средишњи део општине, иницирајући присуство значајне дислокације. Дуж овог раседа спуштено је источно крило, односно простор данашње алувијалне равни.

На територији лаповске општине овај расед пресеца баточински расед који се пружа правцем исток - запад, дуж доњег тока Лепенице. Он је, највећим делом, покривен квартарним наносима. Покривени марковачки расед који пресеца багрдански у селу Марковац, пружа се северном страном лаповске општине, долином Раче, правцем југозапад - североисток. Ови раседи имају посебан значај код неотектонских покрета. О томе сведочи и околност да подручје општине Лапово припада зони осмог степена сеизмичког интензитета. У целини је заступљен рељеф живе пластике, изграђен тектонским и речно - денудационим процесима. Најкарактеристични облик рељефа који припада лаповској општини је део долине Велике Мораве и њених притока, Лепенице и Раче.

Инундациона равна Велике Мораве ширине 3 - 4 км, просечне висине 100 м, захвата источни део општине. Лаповско ниско подбрђе, као крајњи изданак планине Рудник, у многоне карактеристике ниске, распљоштене и благе косице, међу којима су плитке долине текућих вода и суве јаруге. Ова конфигурација терена, уз присуство осталих фактора, омогућава постојање разноврсних пољопривредних биљних култура.

Ниски део општине Лапово је у алувијалној равни, са обе стране ранијег корита реке Лепенице које, пак, ограничава насеље од лепеничко-моравске инундационе равни. Јужни крај насеља је на излазу реке Лепенице у великоморавску равницу - испред ушћа реке Лепенице у Велику Мораву

7.3. Планине

Општина Лапово смештена је на алувијалним равнима Велике Мораве, њених притока, Лепенице и Раче, на 107м просечне надморске висине, тако да на њеној територији нема висинских масива. Лаповско ниско подбрђе представља крајњи изданак Рудника, највеће планине Шумадије и умногоне је окарактерисано ниским, распљоштеним и благим косама и косицама међу којима су плитке долине текућих вода и суве јаруге.

7.4. Воде

На разноврсност хидролошких карактеристика општине Лапово утицали су рељеф, клима, вегетација и деловање становништва. На територији општине заступљене су подземне и површинске воде. Подземне воде су од великог значаја за општину Лапово, пре свега због слабе издашности извора. Значајан део територије општине изграђен је од речних наноса који су препознатљиви као богати колектори са одличним могућностима експлоатације подземних вода. Стога су вршена испитивања установила да се из каптажа у алувијалној равни Велике Мораве, у пределу Багрдан - Лапово, може захватити од 200 до 240 л/с воде.

Овај алувијон између Багрдана и Лапова различите је дебљине. Највећа утврђена могућност алувијона, ближе ушћу реке Лепенице, износи 19 м. У горњем делу рејона Брзан - Лапово водоносни слој има највећу дубину, 4 -

5 м. Идући низводно ка Лапову, дебљина овог слоја се повећава, достижући вредност од 6 до 8 м. Површинске воде су од изузетног значаја за привреду општине Лапово, пре свега пољопривреду.

Већ смо напоменули да се општина Лапово налази на десној страни средишњег тока Велике Мораве, између њених притока, река Лепенице и Раче.

Велика Морава, заједно са својим природним наставком Јужном Моравом, највећа је река Републике Србије, дуга 295 км. Слив Велике Мораве чини 41,5% површине Републике Србије. Представља типичну равничарску реку која нема устаљено корито. У њеној инундационој равни, на територији општине Лапово, трагови напуштеног корита налазе се у потесу Криваја и северно од потеса Дубова, где је заостала већа мртваја. Укупна дужина ове реке на територији општине Лапово износи 12 км. Иако постоје подаци да се на овој реци некада обављала пловидба, данас о томе нема ни помена. Утицај човека на промене физичко-географског процеса у долини и сливу Велике Мораве довео је до екстерног режима који се огледа у максималном протицају од 2.600 м³/с и минималном од 26 м³/с. У новије време, ова река је исправљена пресецањем меандре тако да сада њена дужина, поред старог корита које припада општини Лапово, износи око 7 км. Дуж новоформираног, нерегулисаног тока подигнут је насип који штити насеља од поплава.

Лепеница је, после реке Јасенице, највећа притока Велике Мораве. Својим доњим, регулисаним током ова река протиче кроз југоисточни део општине Лапово, дужином од 5 км. Лепеница се убраја у реке сиромашне водом. Према неким старијим подацима, њен просечан годишњи протицај код водомерне станице Рогот, недалеко од општине Лапово и ушћа у Велику Мораву, износио је 1,99 м³/с.

Рача је река која тече северним делом општине Лапово дужином од 7 км и чини природну границу општине. Ова река има екстремни режим и може се рећи да припада повременим водотоцима јер за време сушних година, током лета, пресушује. Према ранијим испитивањима, средњи протицај реке Раче износио је 1,5 м³/с.

Поред наведених водотокова, од значаја за хидролошке карактеристике лаповског краја су и мањи водотоци: Куси, Липарски, Казански, Грабовачки, Слатински, Сипићки и Жујевачки поток.

На крају овог дела у којем су представљене хидролошке карактеристике лаповске општине треба истаћи да на њеној територији нема вештачких акумулација, али да су у алувијалним равнима Велике Мораве и Лепенице настала језера, у удубљењима насталим након експлоатација песка и шљунка. Постоје два оваква језера. Веће од њих налази се недалеко од ранжирне железничке станице, а мање код варошице Лапово.

7.5. Клима

Са становишта климатских карактеристика, општину Лапово одликује умерено-континентална клима, релативно хладне зиме, јесени незнатно топлије од пролећа и умерено топла лета. Период са средњом дневном температуром изнад 5°Ц трају доста дуго, почиње у првој половини марта, а завршава се крајем новембра. То условљава дуго трајање вегетационог периода, око 8,5 месеци.

Према подацима који се односе на раздобље 1981-2010, средња годишња вредност релативне влажности ваздуха износила је 75%.

Највећа количина падавина је током јуна, а најмања током фебруара, јануара и марта. Средње вишегодишње количине падавина износи 637,2 мм. Средња вишегодишња температура ваздуха износи 10,8°Ц. Најхладнији месец је био јануар (просечна температура износи 2,9 °Ц), а најтоплији јул (просечна температура износи 25,1°Ц)

Годишње суме трајања сунчевог сјаја (инсолације), како бележи метеоролошка станица Смедеревка Паланка, која је најближа по карактеристикама Лапову, износи за 2015. годину 2298,3 часова. Најниже суме трајања сунчевог сјаја јављају се у јануару (средња вредност за јануар износи 87 часова годишње), док су највише вредности карактеристичне за летњи период-просечно 362,3 часова за јули месец.

Током посматраног периода 1981-2010. године, уочено је да у децембру месецу небо највише бива покривено облацима, док је током августа најведрије.

Средња годишња вредност атмосферског притиска се крече у интервалу од 1000,8 мб (месец мај) до 1017,1 мб (децембар). Средња годишња вредност износи 1004,4 мб.

У даљем тексту изнети су подаци који се односе на климатске параметре општине Лапово за 2015. годину:

- Најхладнији месец: јануар - просечна температура: 2,9 °Ц
- Најтоплији месец : јул - просечна температура: 25,1 °Ц
- Просечна годишња температура: 12,9 °Ц
- Највлажнији месец: децембар - просечна влажност: 88%
- Најсушнији месец: јул - просечна влажност: 58%
- Просечне годишње падавине: 667,5 л/м²
- Број дана са јако ниском температуром (испод нуле) – 79 дана
- Број дана под снегом - 15 (највише у јануару: 11 дана)
- Највише падавина – месец: септембар, просек: 102,9 л/м²
- Најмање падавина – месец: јул - просек: 1,7 л/м²
- Просечан број сунчаних сати - 6,3 ч/дан
- Последњи пролећни мразеви – месец: април
- Први јесењи мразеви – месец: октобар
- Дебљина снежног покривача: 8цм
- Број снежних дана: 15
- Укупна годишња инсолација: 2298,3 часова
- Најдужа инсолација – месец: јул ,просек: 362,3 часова
- Најкраћа инсолација – месец:јануар ,просек: 87 часова

7.6. Геостратешки положај

Општина Лапово смештена је на месту где се од тзв. Великоморавског пута меридијанског правца (С–Ј) одвајају упореднички путеви, долинама река Лепенице и Раче. Наведеним природним правцима воде врло значајне комуникације – уздужна, железничко-друмска, удвојена Балканска магистрала као и лепеничка и рачанска трансверзала у облику железничко-друмске, односно друмске комуникације.

Прва од наведених комуникација која се пружа долином Велике Мораве, од давнина је имала велики значај. Данас се јавља у виду модерног аутопута Е-75 у дужини од 8,7 км на територији лаповске општине, као и у облику међународне железничке пруге Београд - Скопље - Атина у дужини од 8,5 км и са железничким чвором управо на територији општине. Обе ове саобраћајнице воде средишњим делом општине Лапово, пружајући се правцем север - југ.

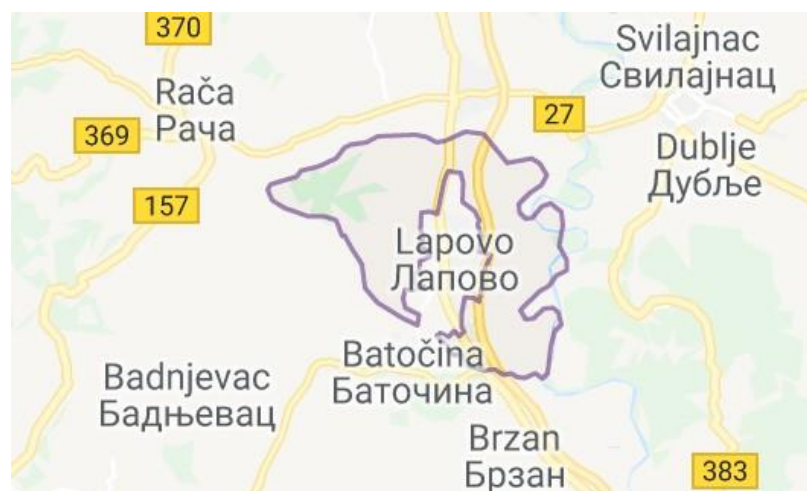
Поред ових, важне саобраћајнице представљају трансверзални комуникациони правци долинама Лепенице и Раче. Савремени асфалтни пут и железничка пруга који воде долином реке Лепенице, повезују општину Лапово са градом Крагујевцем и општином Краљево.

Долином река Раче, Јасенице, Кубршнице и Пештана води магистрални пут Марковац - Рача - Наталинци - Топола - Аранђеловац - Лазаревац који, преко суседног Марковца, спаја Лапово са Ибарском магистралом. На другој страни, према истоку, општина Лапово је савременим асфалтним путем повезана са Свилајнцем.

Постојеће саобраћајнице, уз близину тока Велике Мораве, указују да општина Лапово има изузетно повољан геостратешки положај који се огледа у доброј повезаности са осталим деловима Републике Србије.

На крају наводимо и удаљености општине Лапово од суседних општина и већих градова у

Републици Србији. Удаљеност од града Крагујевца износи 31 км, од града Београда 106 км, од града Ниша 129 км, од општине Краљево 82 км, од општине Рача 12 км, од општине Велика Плана 21 км, од општине Свилајнац 10 км, од општине Јагодина 29 км.

7.7. Природне карактеристике

Посматрајући педолошки састав земљишта општине Лапово, уочавамо да преовлађују два типа: гајњача и алувијална земљишта.

Гајњача је тип земљишта који покрива 45% лаповског атара. Она представља секундарни тип земљишта лаповског атара, а настала је од смонице, уништавањем шума и деловањем атмосферских појава. Овакво земљиште је лако обрадиво, јер је растресито по површини. На територији лаповског атара јавља се у два облика: права (очувана) гајњача и гајњача у оподзољавању.

Боја хумусног хоризонта праве гајњаче најчешће је смеђа. Могућности овог земљишта, рачунајући од површине до матичног супстрата, креће се од 85 до 185 цм, а најчешће варира од 100 до 140 цм. Садржај хумуса у овом земљишту креће се од 3 до 4%.

Гајњача у оподзољавању представља земљиште са лошијим особинама у односу на праву гајњачу. Могућности овог земљишта крећу се од 70 до 130 цм, при чему је развијеност активног хоризонта од 30 до 50 цм.

Алувијална земљишта покривају преосталих 55% лаповског атара и то његов средишњи и источни део. Настала су таложењем речног материјала након изливања река Велике Мораве, Лепенице и Раче. Алувијална тла спадају у групу плодних земљишта, углавном богатих хумусом. Ово земљиште се на територији лаповског атара јавља у два облика: алувијуми и алувијалне смонице.

Алувијум представља дубоко, растресито земљиште, богато хумусом. Најчешће је смеђе боје која, на већим дубинама, прелази у сиву. Иако има релативно плитку издан, допушта примену агротехничких мера, почев од дубоког орања, примене ђубрива до наводњавања. Ово земљиште, погодно за ратарску производњу, распрострањено је дуж обала Велике Мораве и Лепенице, простирући се на око 25% лаповског атара. Са морфолошког аспекта, тзв. моравски алувијум који спада у групу лаке иловаче, разликује се од лепеничког који се може сврстати у иловачу, а на већим дубинама, у тешку иловачу. Дебљина алувијума износи 2 м, а на појединим локацијама је и већа. Сматра се да је ово земљиште, уз одговарајућу примену агро-техничких мера, погодно за производњу ратарских и повртарских култура.

Алувијална смоница, тип земљишта који је заступљен у средишњем делу лаповског атара и дуж обала реке Раче, покрива 30% површине поменуто територије. Ово земљиште спада у групу

средње дубоког и дубоког, а иловастог је и глиновитог механичког састава. Могућност активног слоја је 130 цм и код појединих локација садржај хумуса може значајно варирати. Може се рећи да има високу пољопривредну вредност и да се, уз редовну примену агро-техничких мера и ширег наводњавања, могу постићи високи приноси.

7.8. Шуме

Шумске површине захватају близу 400 хектара укупне површине општине. Главни представници шумског покривача су лишћари: багрем, брест, клен и цер. На подводним теренима поред река, заступљени су и други лишћари: бела врба, црвена врба и топола.

На територији општине има 374 хектара шумског земљишта, које је у потпуности у приватном власништву.

Руде Алувијални наноси Велике Мораве садрже огромне резерве шљунка и песка који се, за грађевинске потребе, експлоатишу из њеног приобалног појаса. На територији Лапова има неколико већих шљункара.

У западном делу територије општине, у потесу Гвоздењак, некада је експлоатисан мањи, тзв. општински мајдан камена.

До сада откривене најзначајније појаве неметаличних минералних сировина на теренима општине Лапово су оне које могу бити „приведене” у лежишта грађевинског материјала, у првом реду квалитетни шљункови експлоатисани из алувијалних наслага Велике Мораве. Алувијални седименти Велике Мораве су потенцијални носиоци расипних лежишта корисних минерала који могу да имају примену у разним гранама индустрије и занатства (индустријска сировина, јувелирни камен и др).

Лежишта шљунка се експлоатишу из долине и корита Велике Мораве источно од Лапова, из спрудова седимената корита око великих меандара реке (меанадар Лаповски кључ припада општини Лапово). Узводно, у суседном меандру на локалитету Врбак, налази се друго лежишта шљунка, у граничном подручју општина Лапово и Свилајнац.

Перспективне сировине које би требало истражити су лежишта кречњака, раније коришћеног за грађевински материјал и лежишта архитектонског (укусног) камена.

7.9. Животна средина

Према категоризацији локалитета (на основу врсте и количине загађивача), наведеној у подацима Просторног плана Републике Србије (ППРС), Лапово припада трећој категорији. Не постоје локалитети на којима је прекорачена граница загађења токсичним материјама и штетним енергијама, али је уочен проблем угрожавања простора буком, непријатним мирисима, индустријским, комуналним отпадом и саобраћајем. У овој групи су околине локалитета друге категорије, на растојању од 10 км, у правцу доминантног ветра: великих загађивача, средњих загађивача (у које спадају и коридори ауто-пута) и малих загађивача.

Потенцијални негативни ефекти који би могли настати уколико се не примени савремени начин планирања простора са еколошког и аспекта заштите животне средине, испољили би се на целокупну екосистемску равнотежу и појединачне елементе: ваздух, воду и земљиште

7.10. Стање ваздуха

Проблематика аерозагађења, актуелна на глобалном нивоу, испољава се на различитим степенима организације система. Током интензивне урбанизације, доминира као значајна нус појава, посебно на подручјима која су у директном контакту са саобраћајним токовима. Поред тога, квалитет ваздуха непосредно је завистан од климатских одлика и временских прилика (падавине, струјање ваздуха и сл). Како би се добили релевантни показатељи стања аерозагађености неког подручја, неопходан је континуирани мониторинг (неколико година) великог броја параметара који утичу на квалитет ваздуха.

С обзиром да стални мониторинг квалитета ваздуха није успостављен, процена стања његовог квалитета може се приказати на основу присутних емитената загађујућих материја, њиховог размештаја, капацитета на територији општине и ближе околине.

Од потенцијалних загађивача ваздуха на подручју Лапова, пре свега треба издвојити друмски и железнички саобраћај као и индивидуална ложишта. Територијом Лапова пролази деоница ауто-пута Београд - Ниш (Е-75), затим магистрална, двоколосечна пруга међународног карактера Београд - Ниш, железничка пруга Лапово - Крагујевац, а на овој територији је лоциран и железнички чвор Лапово. Наглашено саобраћајно оптерећење инфраструктурних система знатно утиче на квалитет ваздуха. Позитивна активност тумачена и као једна од мера предузетих зарад побољшања квалитета ваздуха је гасификација општине који се већ спроводи.

7.11. Стање вода

На територији општине Лапово постоје значајни водотокови: Велика Морава, Лепеница, Рача, док кроз само насеље протичу Казански и Липарски поток. Такође, на овом подручју се налази и извориште водоснабдевања "Гаревина".

Имајући у виду зоне ауто-пута, железнице, обрадивих пољопривредних површина, неадекватно депонованог отпада, може се рећи да постоје загађивачи који нарушавају квалитет површинских и подземних вода.

Међу главним узрочницима загађења површинских и подземних вода на територији општине издвајају се комуналне и индустријске отпадне воде (непостојање канализационог система с једне, и велики број неадекватних септичких јама, с друге стране) и отпадне воде са ранжирне и дезинфекционе станице које се, непречишћене, одводе до старог корита Лепенице и ту испуштају.

Такође, само је најужи, централни део насеља прикључен на кишну канализацију, тако да се и атмосферске отпадне воде јављају као узрочници загађења вода на територији општине.

Како је тенденција развоја Лапова усмерена ка развоју индустријских зона, једна од мера заштите вода била би изградња система за предtretмане (у оквиру производних погона) и изградња централног постројења за пречишћавање отпадних вода. Овакви системи за пречишћавање отпадних вода, генерално, прате сам развој индустријских зона, лоцираних на било ком подручју.

7.12. Стање земљишта

Индустријски развој Лапова умногоме ће утицати на деградацију земљишта, услед трајних, иреверзибилних промена које настају након превођења пољопривредног земљишта у грађевинско. Велике површине плодног земљишта промениће намену и бити претворене у грађевинско. На квалитет земљишта утичу сви фактори који се односе на квалитет вода.

7.13. Управљање отпадом

Компанија А.С.А. Врбак д.о.о. врши делатност сакупљања комуналног отпада са територија општина Лапова, Баточина, Деспотовац и Рача. Основана је октобра 2007. године, а са активностима је започела априла 2008. године. Тренутно, А.С.А. Врбак д.о.о. опслужује до 50 000 становника и 676 компанија.

Депоноване сакупљеног отпада врши се на модерној санитарној депонији изграђеној по највишим еколошким стандардима. Комплекс депоније заузима површину од 21 ха 93 а и налази се на територији општине Лапово. Компанија А.С.А. Еко огранак Лапово, руководи новоизграђеном депонијом и преносом искуства и знања обезбеђује да депонија служи општинама у наредних 25 година.

Општина Лапово смештена је у средишњем делу тока Велике Мораве, између њених притока река Раче и Лепенице. Инундациона равна Велике Мораве, просечне висине 105 м, ширине 3-4 км, захвата источни део територије општине Лапово и погодна је за производњу ратарских култура. Ниско побрђе општине представља крајњи изданак планине Рудник кога карактеришу ниске, распљоштене и благе косе међу којима су плитке долине текућих вода и суве јаруге. Оваква конфигурација терена, уз присуство осталих фактора, омогућује гајење разноврсних воћарских култура. У педолошком саставу земљишта доминирају два типа: гајњача и алувијална земљишта. Гајњачом је покривено 45% територије лаповског атара, а јавља се у два облика: права (очувана) гајњача и гајњача у оподзољавању. Преосталих 55% земљишта чине алувијалне равни које се такође јављају у два облика: алувијум и алувијална смоница. Ово земљиште покрива средишњи и источни део општине. Територијом општине протичу три реке: Велика Морава, дужином од 12 км, Лепеница, дужином од 5 км и Рача, дужином од 7 км чије су долине погодне за развој пољопривредне производње. Поред ових река, на територији општине Лапово заступљене су и подземне воде. Сектор пољопривреде, у укупном народном доходу општине, остварује учешће веће од свих сектора - 2005. године 34,6% укупног народног дохода општине. Пољопривредом се бави око 6000 становника ове општине. Пољопривреда општине Лапово интензивног је типа и, у највећој мери, обавља се, у приватним газдинствима

8. АНАЛИЗА СТАЊА ПОЉОПРИВРЕДЕ У ЛАПОВУ

Општина Лапово смештена је у средишњем делу тока Велике Мораве, између њених притока река Раче и Лепенице. Инундациона раван Велике Мораве, просечне висине 105 м, ширине 3-4 км, захвата источни део територије општине Лапово и погодна је за производњу ратарских култура. Ниско побрђе општине представља крајњи изданак планине Рудник кога карактеришу ниске, распљоштене и благе косе међу којима су плитке долине текућих вода и суве јаруге.

Оваква конфигурација терена, уз присуство осталих фактора, омогућује гајење разноврсних воћарских култура. У педолошком саставу земљишта доминирају два типа: гајњача и алувијална земљишта. Гајњачом је покривено 45% територије лаповског атара, а јавља се у два облика: права (очувана) гајњача и гајњача у оподзољавању. Преосталих 55% земљишта чине алувијалне равни које се такође јављају у два облика: алувијум и алувијална смоница. Ово земљиште покрива средишњи и источни део општине. Територијом општине протичу три реке: Велика Морава, дужином од 12 км, Лепеница, дужином од 5 км и Рача, дужином од 7 км чије су долине погодне за развој пољопривредне производње. Поред ових река, на територији општине Лапово заступљене су и подземне воде. Сектор пољопривреде, у укупном народном доходу општине, остварује учешће веће од свих сектора - 2005. године 34,6% укупног народног

дохотка општине.

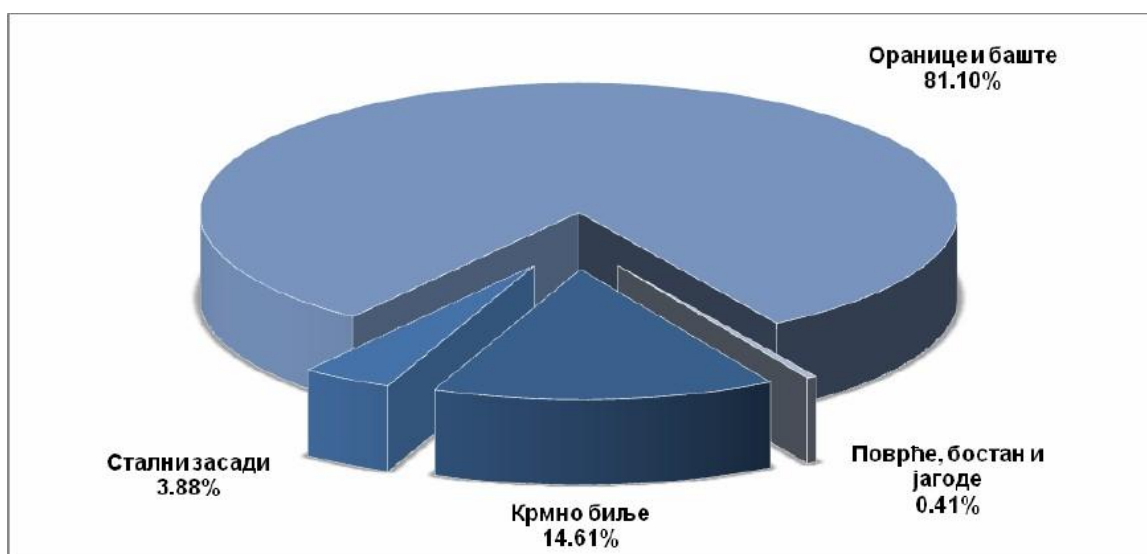
Пољопривредом се бави око 6000 становника ове општине. Пољопривреда општине Лапово интензивног је типа и, у највећој мери, обавља се, у приватним газдинствима.

8.1 Ресурси - Пољопривредна површина

Број газдинстава	Коришћено пољопривредно земљиште	Оранице и баште	Стални засади	Поврће, бостан, јагоде	Крмно биље	Индустријско биље
710	1950	1798	86	9	324	

Извор: Републички завод за статистику

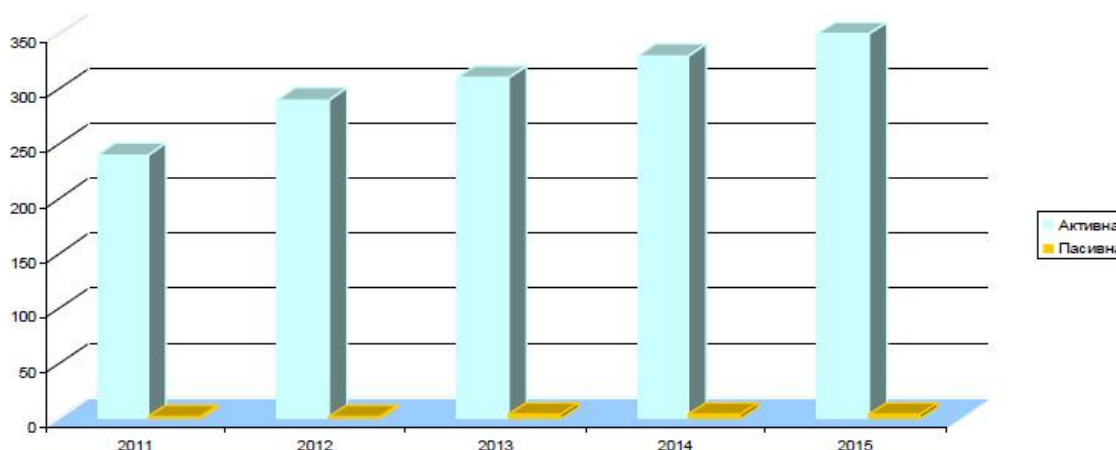
Укупна пољопривредна површина општине Лапово износи 4.535 хектара. Од ове површине, 98,7% налази се у приватном власништву. У структури пољопривредног земљишта општине најдоминатније су орнице и баште које покривају 1798 хектара, односно 92,2% укупне коришћене пољопривредне површине. Под воћњацима и виноградима је око 86 хектара, односно 4,4%, док је под повртним културама свега 9 хектара, односно 0,46% од укупно коришћеног земљишта. Индустијског биља, према званичним статистичким подацима, нема на територији општине Лапово

8.2. Пољопривредна газдинства

Регистрована пољопривредна домаћинства у општини

Година	Активна	Пасивна	Укупно
2011	240	2	242
2012	290	2	292
2013	310	4	314
2014	330	4	334
2015	350	4	354

Извор: Републички завод за статистику

Према подацима Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде на територији општине Лапово, почетком 2011. године, било је регистровано 240 активних пољопривредних газдинстава, да би се током наредних година тај број константно повећавао. На почетку 2015 године, број активних регистрованих пољопривредних газдинстава повећао на 350. Пољопривредни произвођачи се одлучују за регистрацију својих газдинстава, пре свега ради остваривања права на подршку сточарској производњи, махом говедарству и воћарству. Видови подршке огледају се у остваривању права на премију за млеко, добијању регреса за квалитетна приплодна грла (првотелке), подстицајима за набавку товне јунади и подизању вишегодишњих засада. Треба напоменути да је регистрација пољопривредних газдинстава постала израженија од 2006. године, те и да се јавила као последица логистичке подршке локалне самоуправе у промовисању предности регистрације. Један од разлога регистрације била је и могућност аплицирања за кредитна средства Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

8.3. Пољопривредно становништво

Однос урбаног и руралног становништва по попису из 2011. године

Општина	Укупно	Урбано	Рурално	Рурално (%)
Лапово	7837	7.367	470	6

Извор: Републички завод за статистику

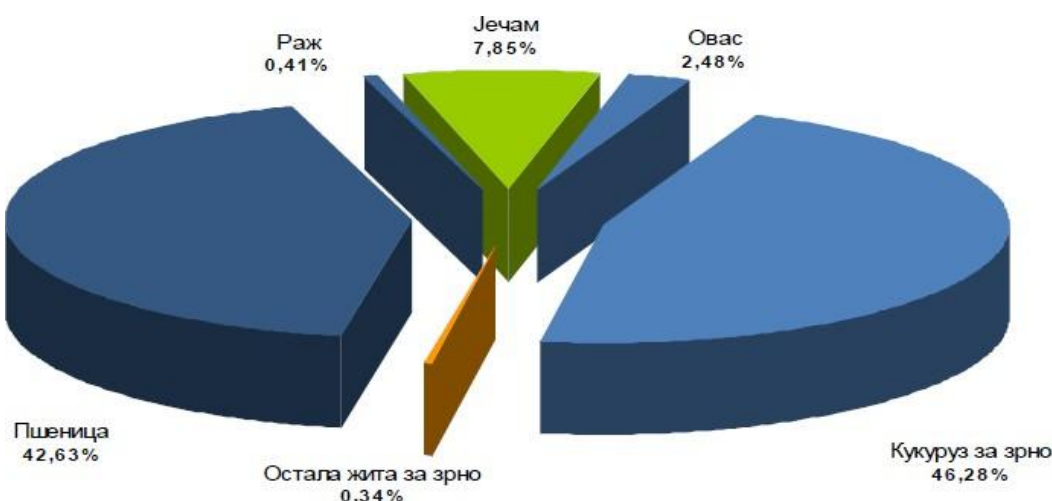
Општина Лапово има Лапово варош и Лапово село, при чему се доминантан део становништва налази у Лапово вароши и то у проценту од 94%, док је незнатан број становника у руралним областима општине.

8.4. Пољопривредна производња - Ратарство

Производња жита је најзаступљенији вид примарне ратарске производње у општини Лапово, што говори о скромним економским могућностима фармера и недостатку обртног капитала. Кукуруз најбоље успева у алувијалним равнинама река, Велике Мораве, Раче и Лепенице, пшеница на оцедитијим теренима. Повољни климатски и земљишни услови су довели до значајне производње кукуруза и пшенице која је утицала у великој мери и на развој сточарства на територији општине Лапово. Ратарска производња опредељена је минималним улагањима и производњом жита за сопствене потребе. Ретки су примери примене потпуних агротехничких мера, али су исто тако и потврда да се њиховом применом могу постићи веома високи приноси

Врста производње	Пшеница и крупник		Раж		Јечам		Овас		Кукуруз за зрно		Остала жита за зрно		Жита укупно	
	ха	Број газд.	ха	Број газд.	ха	Број газд.	ха	Број газд.	ха	Број газд.	ха	Број газд.	ха	Број газд.
Укупно	619		6		114		36		672		5		1.452	642
Породично газдинство	619		6		114		36		672		5		1.452	642
Правно лице	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Предузетник	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Извор: Републички завод за статистику

У структури ратарских култура у односу на укупне засејане површине доминирају кукуруз за зрно (46.28%) и пшеница (42.63%), док се јечам и овас сеју на знатно мањим површинама. Јечам заузима 7.85% а овас 2.48% од укупних засејаних површина ратарским културама. Раж је у 2012. години засејало само неколико газдинстава на укупној површини од око 6 ха, док остала жита узимају 0.34% површина под ратарским културама

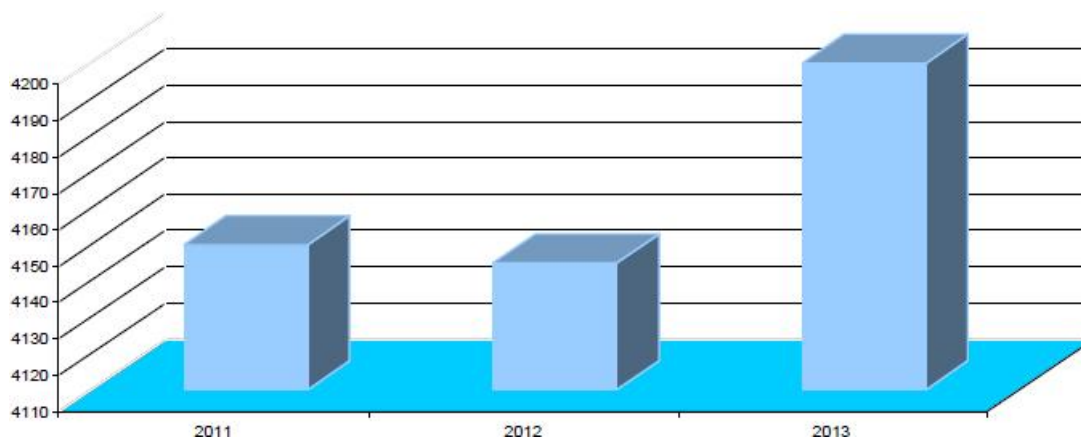
Година	Пшеница					Кукуруз				
	Укупан принос, тона			Просечан принос, кг		Укупан принос, тона			Просечан принос, кг	
	укупно	Друштв. својина	Приватна својина	Друштв. својина	Приватна својина	укупно	Друштв. својина	Приватна својина	Друштв. својина	Приватна својина
2011.	2.570	-	2.570	-	4.150	10.300	-	10.300	-	15.300
2012.	2.568	-	2.568	-	4.145	10.250	-	10.250	-	15.250
2013.	2.620	-	2.620	-	4.200	10.500	-	10.500	-	15.400

Извор: Републички завод за статистику

8.5 Производња пшенице

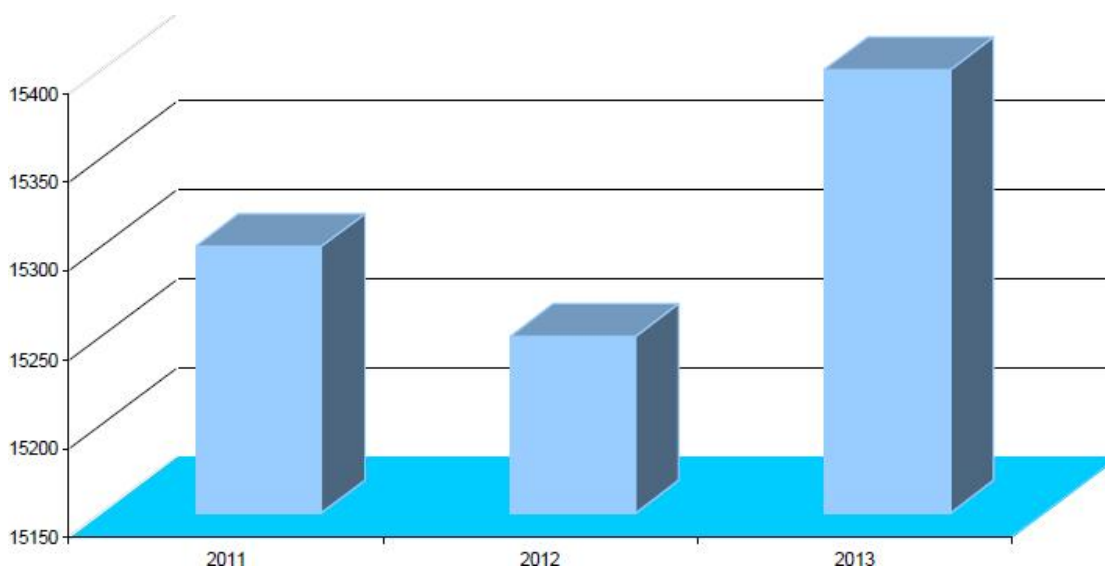
Пшеница се гаји на површини од око 450 хектара. Просечни приноси су изузетно нестабилни, али се може рећи да је просечан принос пшенице на десетогодишњем нивоу негде око 4 т/ха.

8.6. Производња кукуруза

Кукуруз се гаји на површини од око 1.000 хектара. Просечни приноси варирају, зависно од агротрхнике и климатских прилика али се може рећи да је просечан принос зрна кукуруза око 7 т/ха.

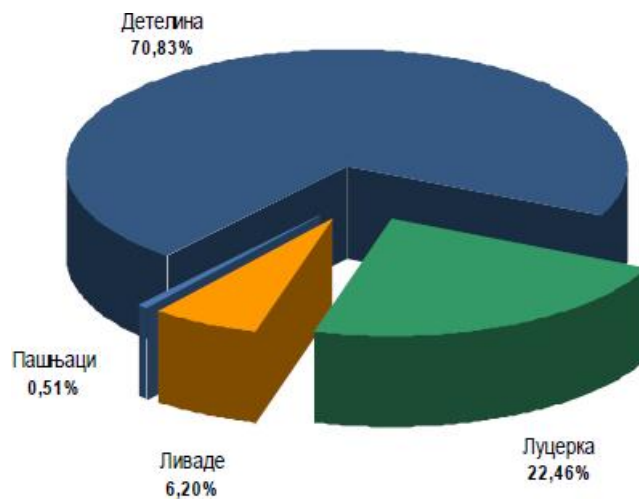

8.7. Производња крмног биља

Приноси крмног биља на територији општине у 2013. години

Детелина принос		Луцерка принос		Ливаде принос		Пашњаци принос	
Укупан (t)	По хектару (kg)	Укупан (t)	По хектару (kg)	Укупан (t)	По хектару (kg)	Укупан (t)	По хектару (kg)
1.656	8.000	525	10.000	145	6.000	12	4.000

Извор: Републички завод за статистику

Производња крмог биља учествује са приближно 324 хектара укупних засејаних површина. структури коришћених пољопривредних површина, а по заступљености је на другом месту, после жита. Ова производња пре свега директно зависи од стања и потреба сточног фонда. Детелина је најзаступљенија по количини производње која учествује са 70,83%, луцерка има принос од 525 т или 22,46% учешћа у укупној производњи крмог биља. Ливаде и пашњаци заједно имају посебан значај у овом виду производње и заступљени су са укупно 157 т приноса сена.

8.8. Програм производње кукуруза и крмог биља

У планском периоду највећи део биљне производње биће у функцији развоја сточарства као приоритетне гране пољопривреде на подручју општине . У том циљу највеће површине ораница планирају се за производњу крмог биља и кукуруза.

Површине под кукурузом задржаће се на постојећем нивоу док ће се значајније повећати сетва луцерке, црвене детелине као и мешавина трава и легуминоза. Такође, предлаже се масовније увођење у производњу и других крмних култура (купусњаче, корењаче и др).

У истом периоду планира се значајније повећање приноса (по јединици површине и укупно) кукуруза и осталог крмог биља, што се може постићи унапређењем технологије производње и повећаним улагањима. У том циљу предлажу се следеће мере:

- стварање услова за заливање значајнијих површина пољопривредног земљишта
- правилна примена плодореда, ради очувања производне вредности земљишта и смањења бројности земљишних патогена

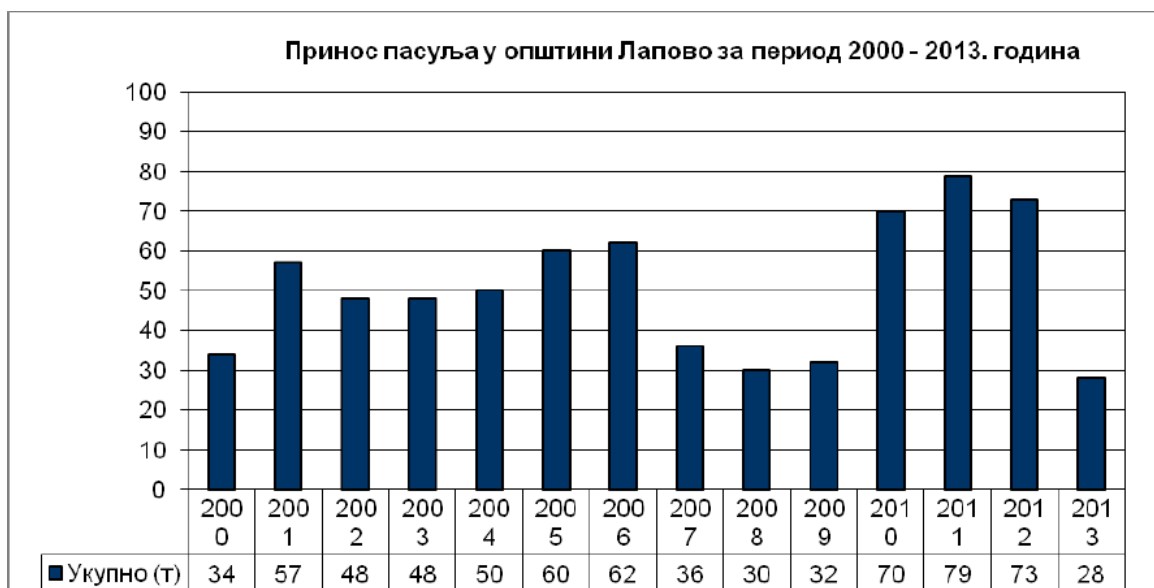
- рационално ђубрење са органским и минералним ђубривима у складу са плодношћу земљишта и захтевима биљака за оптимални принос;
- примена адекватне основне обраде земљишта, предсетвене припреме и поштовања оптималних рокова сетве;
- ефикаснија заштита усева од болести штеточина и корова;
- благовремена жетва и квалитетно складиштење.

8.9. Повртарство

Година	Пасуљ ¹⁾		Кромпир ¹⁾	
	принос		принос	
	Укупан, у тонама	кг по хектару	Укупан, у тонама	кг по хектару
2000.	34	914	381	7000
2001.	57	1559	406	7309
2002.	48	1692	926	17396
2003.	48	1630	378	6944
2004.	50	1643	372	7000
2005.	60	2000	362	7098
2006.	62	2107	365	7300
2007.	36	1207	396	9000
2008.	30	1000	660	15000
2009.	32	1000	506	11000
2010.	70	2393	307	7310
2011.	79	2500	333	7400
2012.	73	2464	356	7911
2013.	28	806	528	11000

1) Укључена је производња чистог усева и међуусева, а просечан принос за чист усев

Извор: Републички завод за статистику

На плодним алувијалним равнинама у долинама Велике Мораве, Лепенице и Раче владају повољни услови за развој повртарства, али су, на жалост, недовољно искоришћени, те се овај облик производње одвија на тек 0,4% коришћеног пољопривредног земљишта.

Производња повртарских култура најчешће одвија за подмири сопствених потреба. Присутна међутим, производња намењеног тржишту која се одвија у заштићеном простору пластеницима. Најзначајније повртарских култура које се гаје

на територији општине јесу кромпир, купус, пасуљ, лук, парадајз. Површине под повртарским културама налазе се углавном око кућа и релативно су мале - до 5 ари. Извесне површине налазе се поред поменутих река и на њима доминира узгајање купуса, пре свега због олакшаног наводњавања. Кромпир је најзаступљенија повртарска култура

на пољопривредној површини општине Лапово. Увидом у приложене податке о приносу, можемо констатовати уједначеност приноса током посматраног периода изузев неколико година када је због повољних климатских услова принос био нешто виши од просечног приноса. Производња пасуља у овом периоду бележи пораст укупног приноса изузев периода од 2007. до 2009. године када се уочава пад у приносу ове повртарске културе. У периоду од 2010 – 2012. године је и највећи принос пасуља и креће се од 70 тона 2010.године до 79 тона у 2011.години. У 2013. години је уочен значајан пад у производњи ове повртарске културе.

Број газдинстава према величини површине под воћем и бобичастим воћем, према попису из 2012

	Укупно		< 0.5 ha		0.5 ≤ ha < 1		1 ≤ ha < 2		2 ≤ ha < 5		5 ≤ ha < 10	
	Површ. (ha)	Број газд.	Површ. (ha)	Број газд.	Површ. (ha)	Број газд.	Површ. (ha)	Број газд.	Површ. (ha)	Број газд.	Површ. (ha)	Број газд.
Укупно	66	265	1.77	11	9.33	54	13.21	59	27.64	96	9.79	31
Породично газдинство	63	264	1.77	11	9.33	54	13.21	59	24.64	95	9.79	31
Правно лице	3	1	0	0	-	-	-	-	3	1	0	-
Предузетник	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Извор: Републички завод за статистику

8.10. Стратегија развоја воћарства и виноградарства

Стратешки значај воћарства и виноградарства за подручје општине опредељују две групе чинилаца:

а) релативно повољни агроеколошки и други услови за гајење и висока коњукура појединих врста воћа и грожђа на унутрашњем и светском тржишту;

б) вишегодишња искуства из више региона Републике Србије указују да је производња воћа и грожђа (у повољним агроеколошким условима) рентабилнија у односу на друге гране и линије пољопривредне производње.

Стратегија развоја воћарства и виноградарства на подручју општине Лапово се састоји у:

- променама структуре воћних засада (у погледу врста воћа и грожђа, сортимента, система и интензивности гајења);
- унапређењу технологије гајења и прераде воћа и грожђа;
- побољшању квалитета свежег воћа и грожђа и њихових производа у складу са домаћим и светским стандардима;
- изградњи савремених капацитета за складиштење и прераду воћа и грожђа;
- освајању позиција у пласману воћа и грожђа на унутрашњем и светском тржишту као основног услова за реализацију стратешких циљева

Стратешки значај у смислу овог документа имају:

- (1) Програм за подизање нових засада и унапређење технологија производње коштичавог воћа (шљива и вишња);
- (2) Програм за подизање савремених засада јагодастог воћа (јагода, купина, високожбунаста боровница);
- (3) Програм за обнављање засада и унапређење технологије производње јабуке и других врста јабучастог воћа;
- (4) Програм подизања засада језгратог воћа;
- (5) Програм за обнављање засада винограда и повећање производње грожђа.

Остале воћне врсте које се гаје на овом подручју (крушка, бресква, кајсија, малина, шипурак) имају неоспоран економски значај, као допуна асортимана воћа за извоз, потрошњу у оквиру домаћинства и продају на локалном тржишту.

8.11. Воћарство

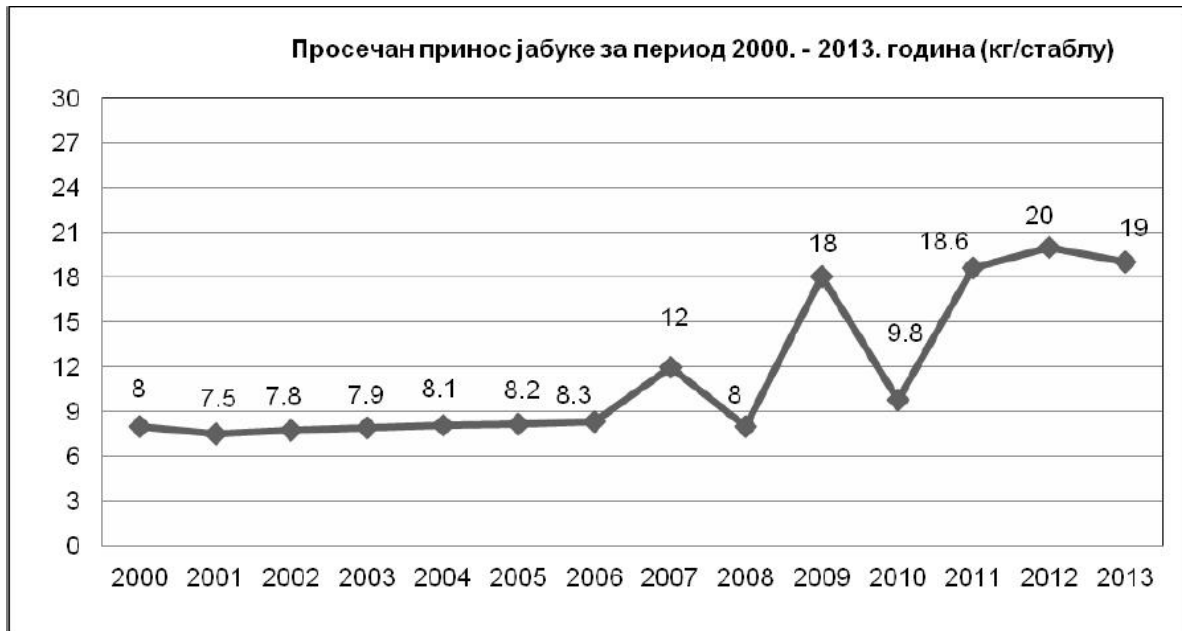
На издашној територији општине Лапово, пре свега на њеним брежуљкастим деловима, постоје повољни услови за гајење воћа. Гаје се готово све врсте континенталног средње европског воћа. У структури пољопривредног земљишта општине воћњаци учествују са 4,4%.

Воћарство – производња јабука и шљива у периоду од 2000 – 2013. године

Година	Јабукe			Шљиве		
	Број родних стабала	принос		Број родних стабала	принос	
		Укупан, тона	По једном стаблу, кг		Укупан, тона	По једном стаблу, кг
2000.	5850	47	8,0	36000	205	5,7
2001.	5850	44	7,5	36000	202	5,6
2002.	6000	47	7,8	36000	205	5,7
2003.	6200	49	7,9	35800	208	5,8
2004.	6400	52	8,1	35800	208	5,8
2005.	6500	53	8,2	35800	218	6,1
2006.	6600	55	8,3	35600	224	6,3
2007.	6600	79	12,0	35500	568	16
2008.	6600	53	8	35500	426	12
2009.	6600	119	18	35500	746	21
2010.	6600	65	9,8	35500	291	8,2
2011.	3.750	70	18,6	24.000	600	25
2012.	3.750	75	20	24.000	562	23,4
2013.	3.700	70	19	25.000	650	26

Извор: Републички завод за статистику

На територији општине Лапово, према попису регистрованих пољопривредних газдинстава из 2012. године, постојало је 66 хектара различитог сортиментa воћа. У последње 4 године, до првог квартала 2017. године засади под воћем су увећани за 35 хектара, што представља повећање за око 55% за четири године. На територији општине формирано је удружење воћара “Црвени брег” чији чланови поседују 35 хектара под различитим воћним врстама, уз планирано проширење засада до краја године. Од воћних врста, најзаступљеније су крушке, шљиве и трешње а нешто мању површину заузимају малине, нектарине и остале воћне културе

Просечан принос јабуке по стаблу варира од године до године што указује на недостатак савремених засада и примену савремене технологије и агротехнике. Недостатак финансијских средстава за осавремењавање производње и недостатак складишних капацитета у великој мери утиче на подизање нових засада и озбиљнију производњу јабуке. До 2006. године просечан принос јабуке по стаблу је био на изузетно ниском нивоу, док се од 2006. године уочава приментан пораст просечног рода јабуке захваљујући савременом сортименту и примени агротехнике у пуном обиму. У 2013. години на 3700 стабала јабуке добијен је принос од 70 тона. Приметан је и пад у броју стабала јабуке са 6600 у 2010. години на само 3700 стабала у 2013. години, где се уочава пад од готово 30.5%. Од 2013. године започео је тренд у порасту броја стабала захваљујући мерама локалне самоуправе кроз доделу садног материјала воћарима општине Лапово.

Од воћарских култура узгајаних на територији општине, култура шљиве заузима водеће место. Шљива се углавном гаји у уређеним шљиварима, док су остале воћарске културе засађене расуто. Од сорти шљива најзаступљеније су "црвена ранка" и "пожегача". Ова култура се већином користи за производњу ракије, а мање за друге видове прераде. Увидом у расположиве статистичке податке може се констатовати повећање укупне производње културе шљиве током посматраног периода. Један од разлога вишегодишњег стагнирања до 2012. године и напуштања традиционалне воћарске производње је немогућност пласмана производа услед непостојања хладњача и капацитета за прераду воћа. Са друге стране, ни постојеће тржиште садног материјала не испуњава високе захтеве савремене, интензивне воћарске производње

Просечан принос шљиве је у 2013. години био 26 кг по стаблу, а најмање у 2001. години када је просечан принос достигао 5.6 кг по стаблу. У посматраном периоду уочавају се велике осцилације у просечном приносу шљиве. До 2006. године просечни приноси су били изузетно мали, док је у наредним годинама просечан принос знатно се побољшао. Да би се у наредном периоду избегли ови негативни трендови и појаве потребно је спровести низ едукација воћара са територије општине, осавремењавање механизације, увођење нових технологија и нових сортимената. Укупан број стабала шљиве је до 2013. године био у знатном паду у односу на 2000. годину

За унапређење воћарске производње неопходна је и обнова засада новим, савременим сортиментом и интензивирање примене агротехничких мера. Могући правац диверсификације и развоја воћарства представља инвестирање у производњу јагодастог воћа (јагоде, малине и купине) и трешње, у новим, модерним засадама или заштићеном простору како би се искористиле предности ране производње и високе тржишне вредности.

8.12. Виноградарство

Број газдинстава и површина према величини површине под виноградима

	Укупно		< 0.5 ha		0.5 ≤ ha < 1		1 ≤ ha < 2		2 ≤ ha < 5		5 ≤ ha < 10	
	Површ. (ha)	Број газд.	Површ. (ha)	Број газд.	Површ. (ha)	Број газд.	Површ. (ha)	Број газд.	Површ. (ha)	Број газд.	Површ. (ha)	Број газд.
Укупно	20	198	20	198	-	-	-	-	-	-	-	-
Породично газдин.	20	198	20	198	-	-	-	-	-	-	-	-
Правно лице	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Предузетник	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Извор: Републички завод за статистику

Виноградарство општине Лапово није развијено на интензиван ниво. Укупно 198 газдинстава има 20 хектара под виноградима, што показује да је просечна површина винограда око 10 ари. На територији општине не постоји нити једно домаћинство које има површину под виноградима изнад 50 ари.

8.13. Сточарство - Стратегија

Основни стратешки циљеви у сточарству на подручју општине састоје се у:

- а) заустављању негативног тренда у кретању бројног стања основних врста стоке,
- б) повећању обима производње (по грлу и укупно) и побољшању квалитета производа.

То ће се реализовати применом више мера, од којих су најзначајније:

(1) **Побољшање расног састава стоке:**

- а) селекцијом,
- б) уматичењем,
- в) одгајивањем квалитетних приплодних грла на локалним фармама;
- г) по потреби увозом високо продуктивних грла. (стеоне јунице, приплодне козе и јарчеви, овнови млечних раса оваца).

(2) **Побољшање технологије гајења и здравствене заштите стоке.**

(3) **Подизање више савремених породичних робних фарми основних врста и категорија стоке.** У ту сврху првенствено користити већ постојеће напуштене објекте, уз нужно инвестирање у адаптацију постојећих грађевинских објеката и уградњу савремене технолошке опреме.

Основне претпоставке за реализацију пројектованих циљева су:

(1) Повећање производње квалитетне сточне кабасте и концентроване хране (укупно и по јединици површине земљишта), како на ораничним површинама тако и на природним ливадама и пашњацима. Зато се предлаже измена структуре коришћења ораничних површина у правцу већег учешћа крмног биља и појединих врста жита. (тритикале и кукуруз) уз смањење површина под пшеницом.

(2) Обезбеђење потребних финансијских средстава за инвестициона улагања.

Могући извори финансирања пројекта су:

- (1) Предузетници и пољопривредна газдинства (односно потенцијални инвеститори) из сопствених средстава;
- (2) Република Србија из буџетских средстава која се сваке године наменски издвајају за финансирање стратешких програма и пројеката из области аграра (премије, регреси за приплодна грла, други подстицаји, регресирање камата на кредите, регресирање осигурања домаћих животиња и др.);

(3) Буџет општине

(4) Кланице, млекаре и други капацитети за прераду сточарских производа;

(5) Пословне банке (из земље и иностранства);

(6) Међународне организације (државне и невладине) које у циљу ревитализације региона Балкана финансирају изградњу објеката комуналне и друге инфраструктуре у руралним крајевима, развој малих и средњих предузећа као и специјализованих облика удруживања у аграру на основама тржишне привреде.

8.14. Робне фарме у сточарству

Од линија сточарске производње за подручје општине стратешки значај имају говедарство, овчарство и козарство. Остале линије производње (свињарство и живинарство) немају стратешки значај али имају неспоран економски значај за свако појединачно газдинство, који се огледа у:

- потпунијем и рационалнијем коришћењу расположивих ресурса,
- повећању укупног дохотка домаћинства (газдинства),
- обогачивању понуда сточарских производа,
- диверзификацији производње на газдинству.

У организационо технолошком погледу предлажу се специјализоване робне фарме по врстама и категоријама стоке, а у погледу власништва и капацитета породичне мини фарме.

Традиционално, територија општине Лапово је одувек била позната по сточарској производњи, пре свега музних крава, товних јунади и свиња. Веома

погодни природни услови омогућили су да се сточарством бави највећи број пољопривредних газдинстава. Предност је пре свега у постојању квалитетног земљишта за производњу сточне хране, а и доброг расног састава сточног фонда. Последњих година највећи проблем представља тржиште и цене сточарских производа, па су за пласман сточари препуштени сами себи.

У Лапову ради фарма која поседује 250 музних грла говеда сименталске расе, и око 50 високо стеоних јуница, као и 50 женских телади сименталске расе, увежених из Аустрије и Немачке, и из сопствене производње. Капацитет фарме је 600 музних грла, и у плану је његово потпуно попуњавање.

Према подацима Пописа пољопривреде 2012. године, на територији општине гаји се укупно 661 говеда готово искључиво сименталске расе, од тога 367 крава, 2849 свиња претежно мелеза јоркшир, ландрас и пиетрен расе, 1181 грло оваца махом виртемберг и ил' де франс расе, 427 грла коза, 34 коња, и 1127 кошница пчела.

Говедарска производња је комбинованог карактера, већи проценат је производња млека, а мањи меса, а свињарска у производњи меса.

9. АЛТЕРНАТИВНЕ И ДРУГЕ ГРАНЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ

У дугорочној стратегији алтернативне гране пољопривреде добијају значајно место због више разлога, од којих су посебно истичу:

- (1) раст тражње хране у свету је бржи у односу на раст производње у конвенционалној пољопривреди;
- (2) у овим гранама се постижу бољи економски резултати у односу на већину грана и линија производње у конвенционалној пољопривреди,
- (3) на подручју општине постоје повољни природни услови за развој појединих алтернативних грана и линија производње.

Од више познатих алтернативних грана пољопривреде за овај крај посебан значај има пчеларство.

Програм за унапређење пчеларства на подручју општине, којим ће се предложити следеће мере:

- (1) Повећање броја пчелињих друштава за око 2.000;
- (2) Заштита природних станишта пчела;
- (3) Регистрација пчелињака;
- (4) Ефикаснија здравствена заштита пчела;
- (5) Организација производње биомеда;
- (6) Организација дораде, паковања и и продаје пчелињих производа;
- (7) Организовање пошумљавања и засејавања голети, еродираних површина и на други начин оштећених земљишта вишегодишњим медоносним и лековитим биљем.
- (8) Увођење у производњу хељде.

Услови за реализацију програма:

- (1) Организација пчелара у специјализована удружења и њихова перманентна едукација по свим значајним питањима савременог гајења и заштите пчела;
- (2) Финансијска помоћ удружењима пчелара или обезбеђење повољнијих кредита за развој пчеларства.

Поред пчеларства из области алтернативне пољопривреде, за одређене делове подручја могу бити у економском погледу интересантни и следећи пројекти:

- (1) Изградња мини фарми за гајење неких врста дивљачи које су карактеристичне за ово подручје (перната дивљач, срнећа дивљач и др.);
- (2) Гајење јестивих гљива (шампињона) и организован откуп, дорада складиштење и припрема за извоз самониклих јестивих гљива са којима су богате шуме овог краја;
- (3) Подизање више рибњака пастрмке (у оквиру домаћинства као допунски извор прихода или угоститељских објеката), као и шаранских рибњака.

10. ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА (БИЉНА И СТОЧАРСКА) И СТАНДАРДИЗАЦИЈА АУТОХТОНИХ ПРОИЗВОДА СА ГЕОГРАФСКИМ ПОРЕКЛОМ

У циљу реализације овог сегмента Стратегије неопходно је да се ураде и реализују следећи пројекти:

- (1) Пројекат биљне производње у органском поступку (воћа, поврћа, житарица, крмног биља и др.);
- (2) Пројекат сточарске производње у органском поступку;
- (3) Пројекат прераде пољопривредних производа у органском поступку;
- (4) Пројекат за сертификавање и увођење производа конвенционалне пољопривреде у органске на бројним локалитетима овог краја који за исту практично испуњавају све услове;
- (5) Пројекти за развој робних марки и заштиту географског порекла појединих специфичних производа овог краја;
- (6) Пројекти за увођење стандарда квалитета према европским критеријумима (НАССР, Global-Gap и других који се у току реализације ове Стратегије усвоје);
- (7) Пројекат едукације произвођача за органску производњу у пољопривреди.

Средства за израду пројеката и едукацију произвођача за органску пољопривреду могу се обезбедити из више различитих извора: буџет општине, донације, удружења и др.

Напомене:

- (1) Већина производа алтернативних грана пољопривреде може испунити стандарде квалитета органске пољопривреде.
- (2) У наведеним пројектима одредиће се и локације које испуњавају услове за одређене линије органске производње.

Укупно посматрано, оваква производња се може организовати на значајним површинама у Лапову.

11. SWOT АНАЛИЗА – ПОЉОПРИВРЕДА ЛАПОВА

SWOT анализа (интерна и екстерна самопроцена локална заједнице) је методолошки алат, коришћен у циљу одређивања конкурентске позиције локалне заједнице. Представљао је основни инпут за дефинисање стратешких циљева и то, пре свега, део анализе који се односи на слабости. Наиме, евидентиране слабости служе као основа за квалитетно планирање развоја, тако што ће дефинисани стратешки циљеви указивати на потребу и начин елиминисања тих слабости.

Практичност и веома широку применљивост ове анализе обезбеђује јој њена једноставност представљена матрицом 2 x 2, у којој се налазе и четири саставна елемента SWOT анализе: снаге, слабости, шансе и претње. Снаге и слабости су интерни елементи на које једна локална заједница може да утиче, док шансе и претње представљају екстерне елементе, односно факторе из спољашности на које не може да утиче.

Снаге су фактори који једном подручју дају предност. Слабости су, са друге стране, фактори који представљају препреке развоју локалне заједнице. Шансе су екстерне

прилике које треба искористити, док претње означавају негативан екстерни фактор који треба неутралисати.

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> - Квалитетно пољопривредно земљиште - Површина пољопривредног земљишта је велика у односу на површину општине - Близина главних путних праваца - Повољни климатски услови - Близина великих речних водотокова - Потенцијал за развој сточарства - Природни услови за развој воћарства и виноградарства - Потенцијал за развој пчеларства - Удружење пчелара је добро организовано - Удружење воћара и виноградача „Црвени брег“ - Константан раст броја РПГ - Велика предузећа у области аграра (Млекара Куч) - Квалитетан расни састав у сточарству 	<ul style="list-style-type: none"> - Не постоје прерадни и складишни капацитети - Демографска структура - Не постоје откупна места за пољопривредне производе - Не постоји пољопривредна задруга - Недовољна едукација пољопривредника о производњи и преради - Уситњене пољопривредне парцеле - Комасација није спроведена - Застарела механизација - Мали број младих пољопривредника - Мали број руралног становништва (око 5 %) - Неодвољно развијена диверсификација - Лоши атарски путеви - Недовољно развијена свест локалног становништва о значају чувања и одржавања атарских путева - Не постоји систем за наводњавање - Недовољно стручних младих кадрова - Недовољна подршка ЛС у набавци основног стада - Неразвијен рурални туризам - Недостатак програма у складу са реалним потребама локалног становништва - Недовољна примена агротехничких мера - Недовољна примена савремених технологија

Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> - Стране инвестиције у региону - ИПАРД фондови - Отворено тржиште ЕУ - Национални фондови - Постојећи прерађивачки капацитети у региону - Пораста тражње за пчеларским производима 	<ul style="list-style-type: none"> - Неповољан паритет цена за пољопривредну производњу - Ниске субвенције за пољопривредно земљиште - Ниске откупне цене млека на националном нивоу - Увоз пољопривредних производа - Ниске цене пољопривредних производа - Отворено тржиште ЕУ

12. СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЛАПОВО 2017-2021

Стратегија одрживог развоја општине Лапово за период 2017-2021. године (у даљем тексту Стратегија) је општи стратешки план развоја општине Лапово који даје смернице и подстицаје за будући развој. Она дефинише одрживи развој као циљно оријентисан, дугорочан, свеобухватан и синергетски процес који утиче на све аспекте живота (економски, социјални, еколошки и институционални). Стратегија је оријентисана на стварање одрживог модела који на квалитетан начин задовољава друштвено-економске потребе и интересе грађана, а истовремено елиминише, или значајно умањује, утицаје који представљају претњу или штету по животну средину и природне ресурсе.

Израда документа званично је отпочела 31.10.2016. године доношењем Одлуке о приступању изради Стратегије одрживог развоја општине Лапово, број 020-167/16-I-04.

Стратегија је израђена коришћењем партиципативног приступа који подразумева да се у процес укључе све заинтересоване стране. Укључењем шире заједнице (јавног, приватног и НВО сектора) обезбеђује се побољшање квалитета донесених одлука, одговорност за имплементацију се повећава, омогућава се колективно власништво над проблемима и резултатима и омогућава се формирање будућих партнерстава у имплементацији пројеката.

Стратешки документ се односи на период 2017 - 2021. године, током ког ће се, путем усвојене листе пројеката, стимулирати позитивне промене у општини. Представља крвни документ за све остале усвојене секторске стратегије.

Кључни моменат у процесу израде Стратегије одрживог развоја општине Лапово је преузимање одговорности за спровођење процеса или власништво над процесом. С обзиром да је локална самоуправа општине Лапово „менаџер“ своје територије, и као таква има кључну улогу у омогућавању одрживог развоја, самим тим је и одговорна за израду и имплементацију стратешког документа.

Стратегија одрживог развоја општине Лапово је усаглашена са националним стратешким оквирима и правцима развоја, а с друге стране даје смернице за развој секторских стратегија као и индикаторе за детаљније планове.

Стратегија одрживог развоја Републике Србије представља кровни документ са којим треба да буду усклађене све локалне стратегије одрживог развоја на територији Републике Србије.

У Националној стратегији идентификовани су следећи приоритети:

- Приоритет 1. Чланство у Европској унији
- Приоритет 2. Развој конкурентне тржишне привреде и уравнотежен економски раст
- Приоритет 3. Развој људских ресурса и повећање запослености
- Приоритет 4. Развој инфраструктуре и равномеран регионални развој
- Приоритет 5. Заштита и унапређење животне средине и рационално коришћење природних ресурса

Визија и циљеви стратегије одрживог развоја општине Лапово су усаглашени са приоритетима Националне стратегије одрживог развоја Републике Србије где ће се, кроз спроведене активности на локалном нивоу, допринети реализацији дефинисаних приоритета.

Сви елементи развоја морају бити компатибилни са општеприхваћеним начелима развоја, наведеним у Националној стратегији.

Спона између националног и локалног нивоа стратешког размишљања и деловања јесте регионални ниво, односно актуелна регионална стратегија – Регионална стратегија одрживог развоја Шумедије и Поморавља за период 2011-2021, која је базирана на већ утврђеним приоритетним правцима развоја преузетим из Националног стратешког документа и интегрисаних у претходни стратешки документ општине Лапово, а истовремено је у корелацији са приоритетима развоја локалних стратегија

13. ПЛАН РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ

На основу документа који носи назив Стратегија одрживог развоја општине Лапово 2017-2021

Развојна приоритетна област	Стратешки циљ	Оперативни циљ	Пројекти
Обезбеђење повољне климе за развој пољопривреде	1.3. Унапредити примарну пољопривредну производњу кроз подршку и стварање инфраструктурних услова за јачање конкурентности пољопривредних произвођача	1.3.1. До 2021. године повећати површине под воћарским културама за минимум 50% кроз пољопривредницима	1) Набавка сертификованог садног материјала коштичавог воћа 2) Набавка сертификованог садног материјала јабучастог воћа 3) Набавка сертификованог садног материјала јагодастог воћа
		1.3.2. До 2021. године унапредити сектор сточарства кроз повећање бројности и квалитета сточног фонда за минимум 30% у односу на постојеће стање	1) Побољшање расног састава и бројности грла говеда 2) Побољшање расног састава и бројности грла оваца
		1.3.3. Унапредити сектор пчеларства кроз повећање броја кошница за минимум 60% до краја 2021. године кроз константну	1) Изградња етно куће меда 2) Шумадијски мед

		1.3.4. Унапредити знања пољопривредних произвођача кроз организовање минимум 30 едукација из различитих области руралне економије до краја 2021. године	1) Едукација пољопривредника за производњу поврћа у пластеницима 2) Посете сајмова пољопривреде 3) Развој удружења воћара и виноградара "Црвени брег"
		1.3.5. Унапредити руралну инфраструктуру од значаја за развој пољопривреде кроз изградњу нових и одржавање постојећих атарских путева у дужини од минимум 20 км до краја 2021. године	1) Реконструкција пољских путева на територији општине Лапово – ПРВА ФАЗА 2) Реконструкција пољских путева на територији општине Лапово – ДРУГА ФАЗА
	1.4. Унапредити прерађивачке и складишне капацитете на територији општине Лапово	1.4.1. Повећати прерадне капацитете кроз изградњу минимум 2 сушаре или других прерадних објеката до краја 2021. године	1) Изградња сушаре 2) Набавка система за калибрацију воћа
		1.4.2. Унапредити продајне и складишне капацитете кроз изградњу мини мум 2 складишна и 1	1) Мини хладњаче за складиштење воћа 1. фаза 2) Мини хладњаче за складиштење воћа 2. фаза

14. ПРОГРАМИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ

ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА ПРИМАРНЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ			
	ПРОЈЕКАТ	ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	ОКВИРНА ВРЕДНОСТ у еврима
1	Набавка сертификованог садног материјала коштичавог воћа	1.3.1.	30.000
2	Набавка сертификованог садног материјала јабучастог воћа	1.3.1.	30.000
3	Набавка сертификованог садног материјала јагодастог воћа	1.3.1.	30.000
4	Побољшање расног састава и бројности грла говеда	1.3.2.	91.500
5	Побољшање расног састава и бројности грла оваца	1.3.2.	62.500
6	Изградња етно куће меда	1.3.3.	20.000
7	Шумадијски мед	1.3.3.	30.000
Укупно			294.000

ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ И ЉУДСКИХ РЕСУРСА У СЕКТОРУ ПОЉОПРИВРЕДЕ И РУРАЛНОГ РАЗВОЈА			
	ПРОЈЕКАТ	ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	ОКВИРНА ВРЕДНОСТ у еврима
1	Едукација пољопривредника за производњу поврћа у пластеницима	1.3.4.	6.000
2	Посете сајмова пољопривреде	1.3.4.	7.000
3	Развој удружења воћара и виноградара "Црвени брег"	1.3.4.	30.000
Укупно			43.000

ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА ПРЕРАДНИХ И СКЛАДИШНИХ КАПАЦИТЕТА ЗА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЕ			
	ПРОЈЕКАТ	ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	ОКВИРНА ВРЕДНОСТ у еврима
1	Изградња сушаре	1.4.1.	20.000
2	Набавка система за калибрацију воћа	1.4.1.	40.000
3	Мини хладњача за складиштење воћа – 1. фаза	1.4.2.	40.000
4	Мини хладњача за складиштење воћа – 2. фаза	1.4.2.	40.000
Укупно			140.000

ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА РУРАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ			
	ПРОЈЕКАТ	ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	ОКВИРНА ВРЕДНОСТ у еврима
1	Реконструкција пољских путева на територији општине Лапово – ПРВА ФАЗА	1.3.5.	72.000
2	Реконструкција пољских путева на територији општине Лапово – ДРУГА ФАЗА	1.3.5.	96.000
Укупно			168.000

15. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

План имплементације стратегије садржи подмере које се односе на читав петогодишњи период спровођења стратегије и служиће као основа за припрему годишњих акционих планова.

Свеобухватно праћење процеса и активности које се спроводе у циљу остваривања великог броја стратешких циљева и јавних политика у разним областима функционисања друштва и даље представља изазов.

Тај изазов има пет основних димензија:

- 1) успостављање методолошки адекватног система праћења, који ће укључити међународне, али и националне индикаторе,
- 2) успостављање ефикасног, редовног и координисаног институционалног система прикупљања података и извештавања о њима,
- 3) квалитетно прикупљање и обрада самих података,
- 4) сврсисходна анализа добијених података и праћење трендова,
- 5) дефинисање јавних политика у односу на спроведену анализу.

Не треба заборавити ни повремено ревидирање мера из стратешких докумената, када се праћењем индикатора покаже да не дају одговарајуће резултате.

Стратегија развоја пољопривреде представља документ чији опсег превазилази самом Стратегијом дефинисане циљне исходе и одговарајуће активности. Ради се о стратешком документу који покушава да свеобухватно сагледа ситуацију везану за пољопривреду у Лапову и да се на одређени начин постави као кровни документ када је у питању ова тема.

Према критеријуму везаности за конкретне активности у оквиру мера из Стратегије, предложене индикаторе можемо поделити у три групе:

- 1) индикатори који су директно везани за конкретне циљне исходе и, посредно, активности предвиђене Стратегијом,
- 2) индикатори који су индиректно везани за циљне исходе, а не и за конкретне активности, али су важни са становишта праћења опште ситуације када је пољопривреда у питању,
- 3) индикатори који су индиректно везани за циљне исходе, али за чије увођење у статистички систем Србије тренутно не постоје услови.

Трећа група индикатора није укључена у текст Стратегије, већ се предлаже да једна од активности буде креирање свеобухватног инструмента за анализу стања пољопривреде, који ће, поред постојећих, укључити и ове индикаторе.

У том смислу, једна од приоритетних активности Стратегије јесте дефинисање методологије за праћење оних индикатора за које не постоји методологија праћења, а који су неопходни како би се пратио напредак у имплементацији саме Стратегије.

Органи надлежни за поједине области пољопривредне политике дужни су да сарађују у спровођењу те политике и одреде контакт особу за пољопривреду. Контакт особа за пољопривреду координира активности, планира, спроводи и врши евалуацију Стратегије.

Органи који буду одређени као носиоци појединих активности, утврђених Акционим планом, биће у обавези да на сваких шест месеци, достављају извештаје о статусу реализације одређених активности. Потребно је да постоји и адекватан годишњи извештај